

La humanitat

Any II : Núm. 330

Barcelona, dimecres, 30 novembre 1932

Redacció i Administració: Ronda Sant Pere, 11, pral. : Telèfon: 24646 i 24647

Impremta: Muntaner, 49 :-: Telèfon 31518

Fundador: LLUIS COMPANYS

Ara fa dotze anys...

...Vaig sentir com mataven a Francesc Layret

A principis de l'any 1920 jo feia de meritori en una oficina de comissions i representacions del número 24 del carrer de Balmes.

Gairebé tots els dies, a la una, quan sortia de l'oficina, veia baixar, per la vorera dels parells, un home que m'im-

pressionava extraordinàriament: era un tolt de les cames, vestit de fosc, que portava una densa barba negra i lluent. Caminava d'una manera indescriptible: amb les croses sota els braços, avançava els dos ajuts de fusta fins a una distància de mig metre i llavors llançava les cames inútils fins on havien quedat les croses. Es pot ben dir que caminava gràcies a un prodigi d'equilibri i valentia, doncs no crec que hi hagi molta gent capaç d'impulsar el seu cos cap endavant en la forma en què aquell home ho feia. Moltes vegades em parava per a veure'l passar; m'admirava, m'espantava i em feia una tristesa que em nuava la gola. Anava sempre acompanyat d'un home l'aspecte del qual no puc precisar, però que crec que anava tot afaitat i que portava gorra. Aquest home el sostenia per una de les aixelles; si la memòria no em falla, la cara del lisiat tenia una expressió de rebeldia contra aquella ajuda.

que aleshores estava en construcció. No feia gens de fred, me'n recordo perfectament, i jo anava caminant tranquil·lament entre la bonança. Així vaig arribar al xamfrà del carrer de Corts amb Balmes; allí hi havia llavors un dipòsit de maquinària. I, clac!, sento

ret, dintre el cotxe, tirat sobre el seient del darrera, amb la cara ensagnantada i una expressió horrible de dolor.

Al peu del vehicle, una senyora tremolava com una fulla d'arbre i petava de dents tot sanglotant, voltada d'unes quantes persones.

Vaig sentir que algú deia: —Han fugit pel carrer de la Diputació!

I sense saber per què vaig arrencar a córrer amb dos o tres més cap aquella direcció. Tot el tros que va fins a la Rambla de Catalunya i el que comprèn el Seminari i la Universitat, estava completament a les fosques. Els assassins havien tallat els cables de la il·luminació pública en aquella zona.

Mentrestant, el grup format davant la porteria del número 26 havia anat engrossint-se. En tornar-hi, el "Simon" ja no hi era. Vaig sentir que deien que havien matat a Francesc Layret. La portera explicava l'ocorregut amb aquestes paraules poc més c menys:

—El senyor Layret va sortir de l'escala i, com tots els dies, va pujar al cotxe que ja feia estona que esperava a la porta. Encara no havia acabat de seure, van sonar els primers disparos. Jo vaig sortir de seguida i vaig poder veure com uns individus — dos em sembla — tiraven a través la finestrella de la part de fora. El senyor Layret ha cridat algunes paraules i ha anat a sortir del cotxe per la mateixa porta per on havia pujat, i que encara estava oberta; però llavors, un dels assassins ha passat el braç per la finestrella de l'altre costat i l'ha subjectat, disparant-li un altre seguit de trets. Després han apreat a córrer cap al carrer de la Diputació.

—I l'han mort? — vaig preguntar jo.

—No ho sé. Quan el cotxe l'ha anat a auxiliar, el senyor Layret tenia la cara plena de sang, però encara vivia, perquè es queixava i s'arrapava al ventre, retorcent-se. Ell mateix ha dit al cotxe que el portés a la casa de socors del carrer de Sepúlveda...

Uns minuts després, davant del número 26 del carrer de Balmes, s'havia replegat una gentada que redolia el succés i el comentava doloridament. Era l'època dels atemptats a cada cantonada. N'hi havien alguns que s'asabantaven d'aquest atemptat més, amb un sinistre arronsament d'espatlles. La majoria, però, se sentia de l'agressió a Francesc Layret, especialment, amb un condol desesperat. Tot i amb això, encara quedaven esperances...

Van quedar-ne fins a les deu de la nit. A aquella hora, Francesc Layret, havia deixat d'existir.

E. MATOS BARRIO.

FRANCESC LAIRET

pressionava extraordinàriament: era un tolt de les cames, vestit de fosc, que portava una densa barba negra i lluent. Caminava d'una manera indescriptible: amb les croses sota els braços, avançava els dos ajuts de fusta fins a una distància de mig metre i llavors llançava les cames inútils fins on havien quedat les croses. Es pot ben dir que caminava gràcies a un prodigi d'equilibri i valentia, doncs no crec que hi hagi molta gent capaç d'impulsar el seu cos cap endavant en la forma en què aquell home ho feia. Moltes vegades em parava per a veure'l passar; m'admirava, m'espantava i em feia una tristesa que em nuava la gola. Anava sempre acompanyat d'un home l'aspecte del qual no puc precisar, però que crec que anava tot afaitat i que portava gorra. Aquest home el sostenia per una de les aixelles; si la memòria no em falla, la cara del lisiat tenia una expressió de rebeldia contra aquella ajuda.

No va ésser fins després d'alguns mesos, que vaig conèixer la personalitat d'aquell esguerrat que tant m'impressionava: era Francesc Layret, l'apòstol del poble, l'home ardent i batallador que havia sortit a la defensa de la última classe de la societat. Tots els diaris en parlaven i el comentava tothom.

Llavors vaig deixar de veure'l als matins. El veia només alguna tarda, sortint del seu despatx d'advocat, al costat mateix de la meua oficina, que era al número 24. Davant de la porta del número 26, esperava sempre un "Simon". Layret hi pujava, ajudat pel seu acompanyant i pel cotxe, amb l'esforç de les seves cames de metall; li posaven les croses al costat, i el cotxe arrencava.

El dia 30 de novembre, jo vaig sortir de l'oficina cap allà a les quatre de la tarda. Vaig visitar alguns clients i serien les sis o un quart de set, quan passava pel davant del "Coliseum",

una detonació. Vaig aturar-me. Inmediatament: clac! clac!, dues més. Van seguir-ne d'altres, diverses. I jo vaig arrencar a córrer carrer de Balmes amunt. Estava tot fosc com una gola de llop. Jo estava glaçat, però la curiositat era més forta que la por, i vaig anar avançant guiat per la llum que sortia de les porteries. Davant de la porteria del costat del meu despatx, hi havia el "Simon" d'En Layret, amb la portella oberta, voltat d'unes figures d'home que es movien violentament. Una dona xisclava.

Vaig ésser-hi en quatre gambades; encara vaig poder veure Francesc Lay-

Hi anirà?

No volen deixar l'estratosfera tranquil·la

Berlín. — L'enginyer Nehel, inventor del coet estratosfèric, prepara un experiment espacial, amb el concurs financer de la ciutat de Magdeburg.

Un primer coet, amb una càrrega reduïda, haurà d'assolir, portant a bord el pilot, una alçària de 1.000 metres.

Una expedició que surt a la recerca d'un tresor

Londres. — Fa aproximadament un any, un jove i valeros explorador britànic, que retornava d'una expedició a través del continent negre, manifestà que al peu d'una muntanya de més de 4.000 metres d'alçària, havia descobert unes extenses galeries de mina obertes per la mà de l'home. Afegí que creia haver trobat el lloc on es trobaven els tresors de la reina Saba.

Krack Hayton — que és l'explorador de referència — assegurà per altra part, que el seu assentiment no era un hipòtesis ja que als murs rocosos de les galeries advertiren la presència de pedres precioses i al fons d'un dels pous trobaren un filó d'or.

Amb objecte de comprovar l'existència del tresor de la reina Saba, ha sortit de Londres una nova expedició provista d'abundós material perquè l'exploració pugui ésser completa.

Marxen entre els expedicionaris, dos notables arqueòlegs, geòlegs, etc., i porten abundants armes per a defensar-se de les feres i d'un eventual atac que es pogués cometre contra ells una vegada es trobin en possessió del suposat tresor.

El Parlament de Catalunya

LES OBRES

Segueixen febrosament les obres d'habilitació de l'edifici, per tal que aquestes estiguin enllestides el dia 5 del mes que ve.

La inauguració podrà fer-se tal com estava prevista, doncs les dependències que restaran, a aquella data, per arranjar, no són essencials per al funcionament de la Cambra.

També es treballa activament en l'arranjament de l'exterior de l'edifici. Ahir, va començar la instal·lació de les cabines telefòniques.

ESCOLLINT ELS ESCONS

Durant tot el dia desfilen per l'edifici diputats electes, per tal de conèixer l'estat de les obres i per a orientar-se respecte la distribució de les diverses dependències amb què comptarà el Parlament català.

Ha visitat el Palau del Parlament l'ex-ministre senyor Ventosa i Calvell, acompanyat del diputat electe, senyor Casabó, essent rebuts pel secretari particular del conseller de Governació, senyor Albert.

El senyor Ventosa recorregué les dependències del Parlament i escollí els llocs que ocuparà la minoria regionalista. Aquests seran situats en els dos primers rengles d'escons, a l'esquerra de la presidència i davant mateix del banc del Consell executiu.

A TITOL INFORMATIU...

A títol informatiu, publica un col·lega:

"En les reunions que aquests dies ha celebrat el Consell de la Generalitat s'ha parlat, és clar, d'una diversitat d'afers. Sembla, que entre altres coses es parli dels governs civils de Tarragona i Girona, de la Comissió del traspass de serveis i pot ésser que de la Presidència del Parlament. Per al govern civil de Tarragona sembla que el nom que té moltes probabilitats — ahir es donava com a cert — és del periodista Jesús Pinilla. Per al de Girona, es parla dels senyors Ferrer i Trabat. La Comissió de traspass de serveis quedarà integrada, segons sembla, pels senyors Corominas, Pi i Sunyer (Josep Maria), Ventosa Roig, Virgili, Turell, Folch i Torres i Moragues."

EL TRASPAS DE SERVEIS

Han marxat a Madrid, els consellers de Justícia, Hisenda, Obres Públiques i Governació, senyors Pere Comes, Carles Pi i Sunyer, Joan Lluhi i Josep Terradelles.

El viatge d'aquests consellers a la capital de la República, hom el relaciona amb els treballs que es realitzen per al traspass de serveis de l'Estat a la Generalitat.

S'ha inaugurat l'Agència Espanyola de Viatges

París. — Amb l'assistència d'un representant de l'ambaixada espanyola i del cònsol general senyor Màrquez, s'ha celebrat la inauguració dels nous locals, situats en ple centre de París, de l'Agència Espanyola de Viatges, que servirà per activar la propaganda i realització dels viatges de turisme.

Assistiren a l'acte el director i funcionaris dels ferrocarrils espanyols i de la Casa de Portugal, el president i secretari de la Cambra de Comerç espanyola i del Centre Català, els directors de les principals Agències de viatges, directors de les companyies de ferrocarrils, de navegació i línies aèries i nombroses personalitats de la colònia espanyola.

Al mateix temps s'inaugurà una notable exposició de postals i fotografies dels punts més interessants d'Espanya, des del punt de vista del turisme, que fou objecte de molts elogis.

UN CONFLICTE GREU

¿Tindran que deixar-se de publicar els diaris?

Compliem d'un col·lega local:

"A propòsit de l'actitud poc comprensiva i egoista adoptada per la Paperera Espanyola en sol·licitar del Govern l'augment de l'aranzel al paper estranger a la seva entrada a Espanya arriba fins nosaltres el rumor que les nacions que ens subministren la pasta per a la fabricació de paper prohibrien la seva exportació si el que tan descabelladament es projecta fos una realitat.

I tal rumor és molt fonamentat, ja que per a dites nacions és molt més important el negoci que realitzen amb l'exportació del paper manufacturat que amb el de la primera matèria.

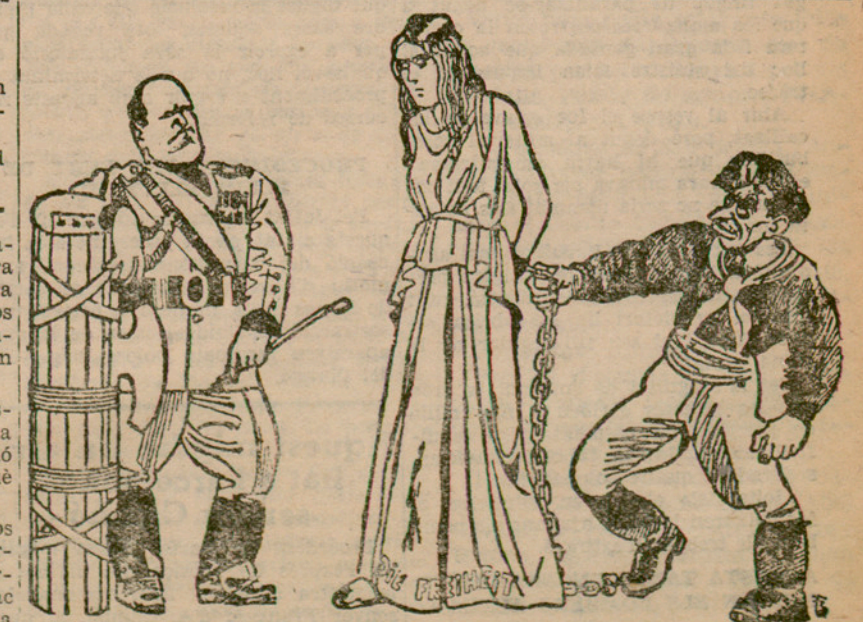
Què passaria aleshores? A Espanya, malgrat de considerar-se la fabricació de paper com una indústria nacional, no es confecciona pasta mecànica. Com, doncs, sense la matèria prima, podria sostenir-se entre nosaltres aquesta indústria?

Es d'esperar que el bon criteri del Govern conjurará el conflicte que amenaça a la Premsa espanyola, la qual, una vegada augmentat l'aranzel, quedaria per complet a voluntat de la Paperera Espanyola, havent d'admetre els preus que ella volgués imposar. I així l'avui crítica situació de la Premsa resultaria enormement agravada, puix que no hi hauria competència possible en el preu del paper.

¿Per què el Govern, en lloc d'alçar els drets aranzelaris sobre el paper, no rebaixa els vigents per a la primera matèria o, millor encara, permetre la seva entrada lliure a Espanya?

El Govern italià ha destinat 55 milions de lires per a combatre l'atur forçós a Sicília

Roma. — Amb objecte de combatre l'atur forçós a Sicília, el Govern ha destinat la suma de 55 milions de lires per a treballs públics.

LES LLIBERTATS D'ITALIA